

Sygn. akt VU 896/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 17 sierpnia 2016 r.

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy J. M. prawo do emerytury z dniem (...) 2016 roku;**
- 2. zasądza do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz wnioskodawcy J. M. kwotę 360,00 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt V U 896/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 sierpnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił J. M. prawa do emerytury, z uwagi na brak 15- letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Od decyzji powyższej odwołanie w dniu 5 września 2016 roku złożył wnioskodawca wskazując, że w okresie od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 30 września 1982 roku, będąc zatrudnionym w (...) S.A. w K. wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku spawacza.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w K. od 1 stycznia 1980 roku do 30 września 1982 roku ponieważ skarżący nie udowodnił, iż w okresie tym wykonywał prace w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. M., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 18 lipca 2016 roku wniosek o emeryturę. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 akt emerytalnych)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący 25 lat. ZUS zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych, 14 lat 3 miesiące i 2 dni, na który składa się okres zatrudnienia w (...) S.A. w K. :

- od 1 października 1982 roku do 31 marca 1983 roku oraz od 1 stycznia 1984 roku do 30 listopada 1988 roku na stanowisku spawacza,

- od 1 kwietnia 1983 roku do 31 grudnia 1983 roku oraz w okresie od 1 grudnia 1988 roku do 22 października 1989 roku i od 28 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 2008 roku na stanowisku elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych.

(dowód: decyzja z 17 sierpnia 2016 roku k. 30 akt ZUS, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, k. 21 akt ZUS świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, k. 22 akt sprawy, odpowiedź na odwołanie, k. 7-7v akt sprawy)

Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów pobierania zasiłków chorobowych po 14 listopada 1991 roku :

- od 19 listopada 1991 roku do 22 listopada 1991 roku,

- od 25 listopada 1991 roku do 29 listopada 1991 roku,

- od 15 czerwca 1992 roku do 17 czerwca 1992 roku,

- od 23 lipca 1992 roku do 25 lipca 1992 roku,

- od 5 października 1992 roku do 12 października 1992 roku,

- od 22 lutego 1993 roku do 28 lutego 1993 roku

- od 1 marca 1993 roku do 8 marca 1993 roku,

- od 26 lipca 1993 roku do 31 sierpnia 1993 roku,

- od 1 września 1993 roku do 30 września 1993 roku,

- od 1 października 1993 roku do 12 października 1993 roku,

- od 24 lutego 1995 roku do 24 lutego 1995 roku,

- od 24 kwietnia 1995 roku do 28 kwietnia 1995 roku,

- od 29 kwietnia 1995 roku do 12 maja 1995 roku,

- od 8 sierpnia 1995 roku do 11 sierpnia 1995 roku,

- od 17 maja 1996 roku do 31 maja 1996 roku,

- od 1 czerwca 1996 roku do 20 czerwca 1996 roku,

- od 21 czerwca 1996 roku do 26 czerwca 1996 roku,

- od 27 czerwca 1996 roku do 31 lipca 1996 roku,

- od 1 sierpnia 1996 roku do 14 sierpnia 1996 roku,

- od 15 sierpnia 1996 roku do 30 sierpnia 1996 roku,

- od 16 grudnia 1997 roku do 24 grudnia 1997 roku,
- od 8 kwietnia 1998 roku do 15 kwietnia 1998 roku,

które łącznie stanowią okres 8 miesięcy i 24 dni.

(dowód: załącznik do zaświadczenia ZUS RP-7 dotyczący okresów zasiłkowych po 14 listopada 1991 roku, k. 10 akt kapitałowych, wykaz okresów chorobowych, k. 19 akt ZUS)

Organ rentowy nie zaliczył do okresów pracy w warunkach szczególnych okresów przebywania na bezpłatnym urlopie:

- od 29 grudnia 1981 roku do 31 grudnia 1981 roku
- od 27 września 1983 roku do 30 września 1983 roku,
- od 24 grudnia 1991 roku do 28 grudnia 1991 roku,

które łącznie stanowią okres 12 dni.

(dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, k. 6 akt kapitałowych)

Wnioskodawca w okresie od 11 lipca 1978 roku do chwili obecnej jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. w K..

W okresie zatrudnienia od dnia 11 lipca 1978 roku do dnia 31 grudnia 1979 roku ubezpieczony pracował na stanowisku murarza.

(dowód: zaświadczenie, k. 17 akt ZUS, umowa o pracę z dnia 11 lipca 1978 roku, k. 1 akt osobowych, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 16 marca 2017 roku od minuty 22:04 do minuty 29:03, protokół z rozprawy, k. 27-28 akt sprawy)

Dnia 16 marca 1979 roku wnioskodawca ukończył kurs spawalniczy i uzyskał Książkę spawacza.

(dowód: książeczka spawalnicza, k. 17 akt sprawy, odpis, k. 6 akt osobowych)

W okresie od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 30 września 1982 roku Przedsiębiorstwo (...) S.A. w K. wykonywało prace budowlane przy budowie Elektrowni (...).

W spornym okresie wnioskodawca pracował przy budowie elektrowni (...). Brygada, w której pracował zajmowała się budową tras kanałów kablowych, rozmieszczonych pod ziemią wokół bloków (...), składała się z ok. 50 osób. Część brygady przygotowywała konstrukcje do spawania, a część spawała. Do obowiązków wnioskodawcy należało wyłącznie spawanie metalowych konstrukcji kablowych składających się z kątowników, niektóre konstrukcje spawane były w podziemnych kanałach kablowych, a niektóre na powierzchni. (...) te służyły do montażu kabli. Kanały miały głębokość około 2 metrów i szerokość 1,5 metra.

Wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia wykonywał te same obowiązki stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: zeznania świadka B. B. na rozprawie w dniu 16 marca 2017 roku od minuty 3:15 do minuty 13:37, protokół z rozprawy, k. 27-28 akt sprawy, zeznania świadka R. B. na rozprawie w dniu 16 marca 2017 roku od minuty 13:37 do minuty 20:39, protokół z rozprawy, k. 27-28 akt sprawy, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 16 marca 2017 roku od minuty 22:04 do minuty 29:03, protokół z rozprawy, k. 27-28 akt sprawy)

J. M. nie posiada świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych za sporny okres zatrudnienia.

(okoliczność bezsporna)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwolanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w (...) S.A. w K. był niesporny w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach osobowych i emerytalnych. Spornym pozostawał charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w tj. w okresie od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 30 września 1982 roku, czy była to praca wykonywana w szczególnych

warunkach, czy też nie. Stało się tak dlatego, że wnioskodawca nie dysponował świadectwem pracy w szczególnych warunkach za ten okres zatrudnienia.

Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Wobec powyższego na wnioskodawcy, zgodnie z treścią art. 6 k.c., spoczywał ciężar wykazania pracy w szczególnych warunkach. Wprawdzie w dokumentach pracowniczych z tego okresu stanowisko wnioskodawcy jest określone jako murarz, nie mniej o szczególnych warunkach pracy nie decyduje nazwa stanowiska – jak chce organ rentowy – ale rodzaj rzeczywiście wykonywanej pracy. A ta, jak ustalił Sąd w oparciu o zeznania świadków: B. B. oraz R. B., którzy w spornym okresie pracowali razem z J. M. w tej samej brygadzie i mieli ze sobą codzienny, bezpośredni kontakt oraz zeznania samego wnioskodawcy, polegała na wykonywaniu w całym spornym okresie wyłącznie prac spawalniczych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wnioskodawca spawał metalowe konstrukcje kablowe, składające się z kątowników w podziemnych kanałach kablowych umieszczonych wokół bloków (...) oraz na powierzchni.

Wnioskodawca wyjaśnił, że prace murarskie wykonywał w początkowym okresie swojego zatrudnienia, przed nabyciem uprawnień spawalniczych. Kurs spawalniczy wnioskodawca, ukończył w 1979 roku. Po jego ukończeniu, jak wynika z jego zeznań, od 1980 roku wykonywał wyłącznie prace spawalnicze przy budowie (...). Potwierdzają to pracujący ze skarżącym na co dzień świadkowie.

Organ rentowy w toku postępowania nie przedstawił jakichkolwiek dowodów, które podważyłyby wiarygodność złożonych zeznań.

Prace przy spawaniu ustawodawca zalicza do prac w warunkach szczególnych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w Wykazie A Dziale XIV, poz. 12 - prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym.

Dlatego też Sąd Okręgowy zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresy zatrudnienia od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 30 września 1982 roku.

Biorąc pod uwagę, iż wnioskodawca spełnił jednocześnie pozostałe wymagane przepisami rozporządzenia warunki do nabycia emerytury, to jest osiągnął wiek emerytalny (60 lat) oraz wymagany okres zatrudnienia (25 lat), należy uznać, że wydana przez organ rentowy decyzja jest błędna, a żądanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Dodatkowo należy podnieść, że organ rentowy niesłusznie pomniejszył staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych okresie od 28 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 1998 roku poczynając od dnia 14 listopada 1991 roku, w których wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy lub wynagrodzenia chorobowe stanowiące łącznie 8 miesięcy i 24 dni.

O tym jakie okresy pracy zalicza się do pracy w szczególnych warunkach stanowi art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Brzmienie tego przepisu zmieniło się w dniu 1 lipca 2004 r. Wówczas do art. 32 ustawy został dodany ustęp 1a, zgodnie z którym przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się:

- okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,

- okresów, w których na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego.

Zmiana brzmienia art. 32 ustawy z dnia 1 lipca 2004 r. nie dotyczy jednak sposobu obliczania stażu pracy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy.

W stosunku bowiem do tych osób staż pracy w szczególnych warunkach ustala się na dzień 1 stycznia 1999 r. według przepisów dotychczasowych, a zatem w ich brzmieniu w dniu 1 stycznia 1999 r. W tej dacie art. 32 ustawy nie zawierał zapisu o nie uwzględnianiu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Z tych względów okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego przypadające w trakcie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub charakterze, podlegają zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonym ubiegającym się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy także, gdy przypadają one po dniu 14 listopada 1991 r.

Wzajemny stosunek art. 184 i 32 ust 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS był wielokrotnie badany przez Sąd Najwyższy, który orzekł, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach określonego w art. 184 ustawy wyklucza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a ustawy. Sąd Najwyższy uznał, że sytuacja osób wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega właśnie na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, Sąd Najwyższy stwierdził, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w warunkach szczególnych przed 1 stycznia 1999r.

W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten – zdaniem Sądu Najwyższego - wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.) (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., II UK 313/09, OSNP 2011, nr 19-20 poz. 260, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r. , I UK 12/11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012r. , I UK 367/11).

Sąd przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury z dniem (...) 2016 roku tj. z dniem osiągnięcia 60 lat, gdyż była to ostatnia przesłanka, od spełnienia której zależało jego prawo do emerytury.

Z tych względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804)